

การศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทใหญ่ในประเทศไทยผ่านบทเพลง : กรณีศึกษานายทิวศักดิ์ หน่อคำ

สรธัญ พวกดี¹ / สุรศักดิ์ จ่านงค์สาร²

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

อีเมล : sorathan.puakdee@g.swu.ac.th

รับต้นฉบับ 5 พฤษภาคม 2564; ปรับแก้ไข 15 มิถุนายน 2564; รับผิดชอบ 29 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทใหญ่ในประเทศไทยผ่านบทเพลงของนายทิวศักดิ์ หน่อคำ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ครูทิวศักดิ์ หน่อคำ ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์และครูผู้ถ่ายทอดบทเพลง และผู้วิจัยยังได้รับการถ่ายทอดบทเพลงโดยตรงจากครูทิวศักดิ์ หน่อคำ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิจัยในเชิงพรรณนาวเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า นายทิวศักดิ์ หน่อคำ เป็นชาวไทยใหญ่ที่ย้ายถิ่นฐานมาจากรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เพื่อมาประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2532 และต้องการที่จะปลูกฝังสำนึกทางชาติพันธุ์ ความเข้าใจทางวัฒนธรรมไทใหญ่ให้กับคนไทยใหญ่ในประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญ จึงได้ถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ผ่านบทเพลง 6 บทเพลง ได้แก่ เพลงทาสี เพลงถั่วเน่า เพลงจีสอง เพลงหยอบหย่อน เพลงตะรอกหมากเป่า และเพลงล่องโคง ทั้ง 6 บทเพลงพยายามนำเสนอสิ่งที่นายทิวศักดิ์ หน่อคำ ต้องการถ่ายทอดให้คนไทยใหญ่ในชุมชนได้ 3 ด้าน คือ โอกาสที่ดีในการประกอบอาชีพ อาหารประจำชาติพันธุ์ และความ เป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่ จากบทร้องในบทเพลงทั้ง 6 บทเพลง ผู้ถ่ายทอดพยายามถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ และสร้างสำนึกรักในความเป็นชาติให้คนไทยใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทยมีแหล่งสืบวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน เพื่อรักษาวัฒนธรรมของไทใหญ่ให้สามารถคงอยู่ร่วมกันกับวัฒนธรรมไทยได้

คำสำคัญ

การถ่ายทอด วัฒนธรรม ไทใหญ่ ชาติพันธุ์ ชุมชนไทใหญ่ในประเทศไทย

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

The Study on Tai Yai Culture Transfer in Thailand through Songs: A Case Study of Taweesak Nawkham

Sorathan Puakdee¹ / Surasak Jamnongsarn²

¹ Master's student in Ethnomusicology, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

² Assist. Prof. Dr., Advisor of this Research

E-mail: sorathan.puakdee@g.swu.ac.th

Received 5 May 2021; Accepted 15 June 2021; Published 29 June 2021

Abstract

The objective of this research was to explore Tai Yai culture transfer in Thailand through the songs of Master Taweesak Nawkham. A documentary research was used in this qualitative research. The field study data were collected through an observation and an interview with Master Taweesak Nawkham who is the composer and traditional music teacher. The songs were directly conveyed by Master Taweesak Nawkham to the researchers. The data were analyzed according to the objective of the research. The results were presented descriptively.

The results showed that Master Taweesak Nawkham was a Tai Yai resident who moved from Shan State to Bangkok in 1989 and wanted to cultivate ethnic consciousness, Tai Yai's cultural understanding to Tai Yai community and to raise awareness of the people in the community. Therefore, he has conveyed these ideas through his six songs: Tha Si song, Thua Nao song, Chi Song song, Yop Yon song, Ta Ro Mak Pao song, and Long Khong song. Master Taweesak Nawkham tried to present and convey the stories of Tai Yai people in the community in three areas: career opportunities, ethnic cuisine, and Tai Yai ethnicity through these six songs. From the lyrics of these six songs, Master Taweesak Nawkham seeks to convey values, beliefs and patriotism to the Tai Yai people who are in Thailand, not to forget their traditional culture in order to preserve Tai Yai's culture to coexist with Thai culture.

Keywords:

transfer, culture, Tai Yai, ethnicity, Tai Yai community in Thailand

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ชาวไทใหญ่มีถิ่นฐานอยู่ในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ บางส่วนได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย ด้วยสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การสู้รบระหว่างผู้ต่อต้านกับรัฐบาลเมียนมาร์ และภายหลังมีการย้ายถิ่นฐานมากขึ้นเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ชาวไทใหญ่ได้เข้ามายังประเทศไทยโดยมาทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน แต่เนื่องจากทางรัฐบาลของประเทศไทยไม่มีการจัดการกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามายังประเทศไทยที่ชัดเจนทำให้ชาวไทใหญ่จำนวนมากย้ายถิ่นเข้ามาสู่เมืองต่างๆในประเทศไทยรวมถึงกรุงเทพมหานคร ชาวไทใหญ่ที่มาอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จะตั้งบ้านเรือนใกล้กับวัด เนื่องจากเดิมชาวไทใหญ่มีผูกพันกับศาสนาพุทธ ปัจจุบันชาวไทใหญ่ในกรุงเทพฯ มี 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ทำการค้าในธุรกิจและลูกจ้างแรงงาน มีศูนย์รวมจิตใจของชาวไทใหญ่อยู่ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมสาธุประดิษฐ์ ก่อตั้งขึ้นเพื่อประกอบพิธีทางศาสนาและกิจกรรมร่วมกันทางสังคม นอกจากนี้ชาวไทใหญ่ในกรุงเทพฯ ยังร่วมกันก่อตั้งมูลนิธิพระแสงธรรม หรือ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสาธุประดิษฐ์ เพื่อให้ความช่วยเหลือชาวไทใหญ่ที่ประสบปัญหาทางด้านต่างๆ เรียกได้ว่าเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ (ปิลันธน์ ไทยสรวง, 2559)

ศูนย์ปฏิบัติธรรมสาธุประดิษฐ์นอกจากที่เป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ในกรุงเทพมหานครแล้ว ยังมีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่อีกสถานที่หนึ่ง ที่ก่อตั้งเป็นโรงเรียนเพื่อสอนภาษาดนตรี และนาฏศิลป์ไทใหญ่ เพื่อสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ในชื่อโรงเรียน “ตุ้ม ต้น ไต” ตั้งอยู่ภายในซอย นวมินทร์ 145 เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์รวมของครูผู้เชี่ยวชาญวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านภาษาคือครูหนุ่ม ฮักไต และด้านดนตรีนาฏศิลป์คือ ครูทวีศักดิ์ หน่อคำ ผู้มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมไทใหญ่เหล่านี้มีความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดและสืบสานวัฒนธรรมไทใหญ่ในหมู่คนไทใหญ่ด้วยกันที่ย้ายถิ่นมาอยู่ในประเทศไทยความพยายามอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทใหญ่ ของโรงเรียน ตุ้ม ต้น ไต มีอยู่ด้วยกันหลายวิธีและหลายมิติ เช่น การเรียนรู้จากครอบครัว ผู้ใหญ่ หรือครูอาจารย์ที่มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี รวมไปถึงการถ่ายทอดด้วยรูปแบบกิจกรรมทางดนตรีต่าง ๆ ของโรงเรียน ตุ้ม ต้น ไต และการแสดงทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโอกาสเทศกาลเฉลิมฉลองไทใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ดนตรีเป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไทใหญ่ได้เป็นอย่างดี และดนตรียังเป็นเครื่องมือที่นักดนตรีใช้ในการแสดงออกซึ่งตัวตน ความคิด และสำนึกวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ตนเองคิด เพื่อส่งสารหรือถ่ายทอดความคิดให้กับผู้ฟังได้รับรู้ ซึ่งเป็นมิติหนึ่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรมด้วย

วัฒนธรรมของชาวไทใหญ่มีหลากหลายรูปแบบ หนึ่งในวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชาติพันธุ์ไทใหญ่ก็คือ วัฒนธรรมทางดนตรี ทั้งการใช้ดนตรีเพื่อประกอบการแสดงต่าง ๆ เช่น ฟ้อนนก ฟ้อนโต ดนตรีประกอบพิธีกรรม ขบวนแห่ การตีกลองกันยาว รวมถึงการบรรเลงประกอบลิเกจ๊าดไต ดนตรีและการแสดงในงานบุญของชาวไทใหญ่ถือเป็นการทำบุญประการหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าเป็นการถวายความเคารพและศรัทธาต่อพระพุทธเจ้า การถ่ายทอดทางดนตรีจึงมีความรู้เกี่ยวพิธีกรรมควบคู่มาด้วย

ซึ่งการเรียนจะถ่ายทอดในลักษณะของมุขปาฐะ ส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นถัดไป (บุษกร บิณฑสันต์ และคณะ, 2559)

วัฒนธรรมทางดนตรีไทใหญ่ในประเทศไทยได้หลงเหลืออยู่เพียงวัฒนธรรมการตีกลองกันยาว ซึ่งการบรรเลงก็ได้คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักในการตีกลองกันยาวที่ถูกต้อง อาศัยเพียงความเคยชินจากการได้ยินได้ฟังในลักษณะของครูพักลักจำ แล้วจึงนำมาถ่ายทอดให้กับคนไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทยด้วยกันเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรีของตนเอาไว้ (กฤษฎา ดาวเรือง, 2551)

นักดนตรีไทใหญ่ที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับ คือ ครูทวีศักดิ์ หน่อคำ เป็นนักดนตรีไทใหญ่ผู้มีความรู้ทางดนตรี ซึ่งมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าคณะในวงดนตรีไทใหญ่ในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ ด้วยสาเหตุความไม่สงบภายในรัฐฉานซึ่งส่งผลในการประกอบอาชีพจึงได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในกรุงเทพมหานคร หลังจากย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ผนวกกับความรักในชาติพันธุ์ของตน ครูทวีศักดิ์ หน่อคำ จึงมีความพยายามที่จะอนุรักษ์อัตลักษณ์ทั้งทางด้านดนตรีไทใหญ่ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาติพันธุ์ไทใหญ่ให้คนไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทยไม่หลงลืม จึงได้ใช้ภูมิความรู้ทางด้านดนตรีของตนในการถ่ายทอดความเข้าใจทางวัฒนธรรม ปลูกฝังความคิด และกระตุ้นเตือนให้กับคนไทใหญ่ในชุมชนโรงเรียนตุ้ม ตั้น ไต ได้ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทใหญ่ของตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประเด็นของการใช้ดนตรีไทใหญ่ในการสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ของชุมชนไทใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ที่ถูกสะท้อนผ่านบทเพลงของครูทวีศักดิ์ หน่อคำ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมไทใหญ่ที่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลงของครูทวีศักดิ์ หน่อคำ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีไทใหญ่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีไทใหญ่คือ ครูทวีศักดิ์ หน่อคำ โดยศึกษาบทเพลงที่ได้ใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่สร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ การปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ และขัดเกลาทางสังคมแก่ชาวไทใหญ่ในด้านต่าง ๆ ผ่านบทเพลง 6 บทเพลงที่ได้ถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในโรงเรียนตุ้ม ตั้น ไต ได้แก่ เพลงทาสี เพลงถั่วเน่า เพลงจีสอง เพลงหยอบหย่อน เพลงตะรอมากเป้า และเพลงล่องโคง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อศึกษาวัฒนธรรมไทใหญ่ที่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลง กำหนดเนื้อหาการศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทใหญ่ด้วยวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาจากเอกสารและจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ จากการลงภาคสนามกับบุคคลข้อมูลโดยตรงจากนักดนตรีไทใหญ่ที่ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานคร โดยเก็บบทเพลงที่ได้ประพันธ์ขึ้นใหม่และเพลงที่ได้รับสืบทอดมาที่ได้ถ่ายทอดต่อไปให้กับคนไทใหญ่ในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประวัติของชาวไทใหญ่ การย้ายถิ่นฐานของชาวไทใหญ่ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย และวัฒนธรรมดนตรีไทใหญ่
2. กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามจากบุคคลผู้มีความรู้ ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป โดยกลุ่มปฏิบัติจะเลือกแบบเจาะจง จากศิลปินผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน ผู้ได้รับการถ่ายทอดบทเพลงจำนวน 4 คน และกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 2 คน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วย
 - 3.1 องค์ประกอบของเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของครูทวิศักดิ์ หน่อคำ
 - บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด
 - บทร้อง
 - ความหมายของบทร้อง
 - 3.2 วัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ที่ถูกถ่ายทอดผ่านดนตรี
4. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์ โดยดำเนินการนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษา บทเพลงที่นายทวิศักดิ์ หน่อคำ ใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ปลุกฝังสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่ ค่านิยม ความเชื่อ และกระตุ้นเตือนให้กับลูกศิษย์และชาวไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทย มีด้วยกัน 6 เพลง ได้แก่ เพลงทาสี เพลงถั่วเน่า เพลงจีสอง เพลงทยอยบอย่อน เพลงตะรอกหมากเป้า และเพลงล่องโคง โดยทั้ง 6 บทเพลงจะมีเนื้อร้องที่สะท้อนถึงประเด็นดังนี้

1. โอกาสที่ดีในการประกอบอาชีพ สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสในการมาประกอบอาชีพของคนไทใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นการกระตุ้นเตือนให้คนไทใหญ่สร้างช่องทางในการประกอบอาชีพในประเทศที่มีความสงบทางการเมืองมากกว่าประเทศของตน
2. อาหารประจำชาติพันธุ์ ถ่ายทอดค่านิยมทางด้านอาหารประจำชาติไทใหญ่ให้กับชาวไทใหญ่

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

ตี ตั้ ตะ แก้ หม่า น ออย่า อ่า โจ้ วา เขา เส ถ้า นู ตี อยู่
จิง ไทย ไน้ เขา เข้า มา ไล้ จ่อ โมน เขา กอ ยัง ตัก ยัง
ยาก เหมิน เอิง เขา อยู่ ใน จิง หลิน ไต

โก้ย กา ไฟ งา ราย จิง ไต จิง ไทย ไน้ มัน เป็ง กัน
แหง อี้ด นิง โกย แล เขา จัง อยู่ กว่า หา เล่ง โต้ ตน
คิง แล ซิม ออม แปง จอย แสง แหม่ง ปั้น ปา ตัง นอง
ตัง หลัง หมาง ปอก มา กอ เขา โว้น ปอ ข้า เออ ไน้

เขา ไน้ เขา เป็น ไตย เขา เมิง หยาน กัม หน้า เฮ็ด
กาน ตัก ตัก ลู นอ แห่ง อี้ด นิง มา กอ ฮู้ ตอ มี อยู่
เงิน ข้าว คำ หน้า กวา เอ

หล่า เออ โต้ ไน้ ของ เปอ เขา ัก เฮ็ด นัง ร้าน ชั้น ตา
สู่ ตัก อาย สูง จัน

แห ลด ตั้ ปี อ่า ปอง สึง นา สึง วา ฝน ให้ ลง ตั้ ตะ
แก้ สี ตี ตา เย่า ยัง อ่า ไป ให้ เฮ็ด ย่อย เป็น ฮาง ลัน กัน

กำ นั้น ปัน โชน มอ วา ปอ อาย ฮา ไล้ ญา แห่ง กวา
ม หล่า สร่า ใหญ่ โห นา เขา ข้า แน วา ฝน นั้น ตัก
เย่า ไม้ ข้า เต้ แนด ตา แห่ง เฮ็ด สึง สี นั้น สี นั้น น่อ

ความหมายโดยสรุปของเพลงทาสี

ฉันเป็นคนไต อยู่เมืองอันไกลโพ้น เดินดินกินนอนตามป่าเขาเข้ามายังเมืองไทยด้วยเท้าจนถึงชายแดน เข้ามาถึงกรุงเทพฯ หางานทำเป็นช่างทาสี หาเงินด้วยเสื่อผืนหมอนใบ เพราะสาเหตุเมืองไตกับเมืองไทยมีการปกครองที่ไม่เหมือนกันทางการเมือง ฉันจึงได้เลือกอยู่เมืองไทย ทำงานเลี้ยงชีพด้วยการทาสี บางครั้งก็ส่งเงินให้ทางบ้านด้วย แต่ก็ลำบากมีใช้น้อย ทำงานทาสีห้อยโหนตีกสูงในเมืองใหญ่ ทนตากแดด แต่เรากลัวฝน เพราะฝนทำให้เราทาสีไม่ได้

เผอ ยอด โนย จำ โดย นำ พืด นำ พาย นำ พืด ใช้ ทราย
กอ ยัง ใส่ ทือ ลอด ฮอม ปา

นำ พืด พู อ่อน ใส หวาน ก่าน หล่ำ อ่อน สาว น้อง เขา
กอ กว่า จัก เก็บ ยอด โยย ตน หมาก โมง เส เย่า มา
วิก ดาว ใหญ่ กิน เข้า โน นา

กำ นัน ญา แทง ตาง ยอด ลาง ฮม ตาง ลูก พัก วา พัก
ญา มี จุง ของ เจ้า ให้ เจ้า นา ฮม ปา เจ้า เฮ็ด สน หมาง
ปกอก มา กอ กิน ข้าว โน แก ลม ฝน นัน เน นอ

ความหมายโดยสรุปของบทเพลงถั่วเน่า

ถั่วเน่าเป็นอาหารประจำชาติไต ไม่ว่าจะแกง ผัด ต้ม ก็จะใช้ถั่วเน่า เปรียบเสมือน ปลาธำซึ่งคนอีสานขาดไม่ได้เวลาทำอาหาร ทุกบ้านต้องมีกิน

3. ความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่

ความเป็นชาติพันธุ์ของไทใหญ่ถูกสะท้อนผ่านบทเพลงจีสอง เพลงตระอหมากเป้า เพลงหยอบหย่อน และเพลงล่องโคง โดยที่บทร้องของเพลงตระอหมากเป้าพยายามนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักในความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ชาติ บ้านเมือง วัฒนธรรม ศาสนา ที่คนไทใหญ่พึ่งอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปยังรุ่นถัดไป โดยมีโรงเรียนตุ่ม ต้น ไต ซึ่งเป็นชุมชนไทใหญ่ที่รวมเอาวัฒนธรรม ภาษา เรื่องราว ตำนาน การแสดงต่าง ๆ ไว้ ให้คนไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทยได้มีโอกาสที่จะตระหนักถึงสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ของตน และสร้างสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ให้กับลูกหลานที่เติบโตขึ้นมาในประเทศไทย ซึ่งไม่มีโอกาสที่ได้เรียนรู้จากรัฐฐานถิ่นกำเนิด แต่สามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้จากโรงเรียนตุ่ม ต้น ไต

จากเพลงจีสอง และเพลงหยอบหย่อน สะท้อนถึงบ้านเมืองไตในอดีต (รัฐฐานในประเทศเมียนมาร์) เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทั้งแร่ธาตุ อัญมณีต่าง ๆ มากมาย ผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่ทะเลาะกันภายใน ดำรงชีพอยู่เป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ และได้ตั้งอาณาจักรไว้มาเป็นเวลานาน ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบัน ที่อาณาจักรถูกปกครองภายใต้การปกครองของประเทศเมียนมาร์

จากเพลงล่องโคงได้สะท้อนให้เห็นว่า คนไทใหญ่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อในเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด มนุษย์ไม่สามารถหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ หากไม่สามารถละทิ้งกิเลสทั้ง 3 ประการ ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ และความหลง กิเลสทั้ง 3 ประการนั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกคนไม่ว่าชนชาติใด หากละได้ก็จะสามารถพบกับความสุขที่แท้จริงได้

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

บทร้องเพลงจีสอง

ผู้ถ่ายทอด: นายทวีศักดิ์ หน่อคำ
ผู้บันทึก: นายสรชัย พวกดี
บันทึกเมื่อวันที่: 13 ต.ค. 2563

	คำอ่าน
	หลีม หลิน เท เต็ง เม็ง ไผ่ หมั้น เหมง ใจ
	ตวย กว่า กู สี หน้า ผ่าย ปา ตาง ไหล ไทน กอ ปอ จิน แลง ปาง ไส เเฮง
	หลี จ้อ ลอก ก็ จิ้น ผุง ลุ่ม จุม จ้ำ เฮา ลูก ไทย แต่ เป็น เม็ง
	เพ็ง โดง นา ม้า วัว และ กาย แผล่ กิน เหยอ จอม กัน กิน เหยอ จอม กัน แต่ นอ
	เหนื่อ หลอย กอย เป็น โผย เผอ ลำ ฮี ไม้ มี ก้ำ มี ขัน
	อัน ไม้ ซัก ไม้ ตึง กอ ตีน ออก เป็น มา
	มี เหมง ต้น หมอก ต้น หมาก เผอ ตาก ไม้ ไถ่ ยอด เฮา ไหลง จาม กา
	ปา ทาง ตั้ง หม่อ เงิน หม่อ คำ ซ้ำ ลอ แสง หม่อ เงิน หม่อ คำ ซ้ำ ลอ แสง แต่ นอ
	ไผ่ เย่า เขา เป็น เม็ง อัน กัด หลี เย็น หลี มี อุ้ พุง เขา เม็ง เขา ลอด ตั้ง แหนง
	แสง และ คำ ซ้ำ ปอ ออก ใน น้ำ หลิน ไทย
	กิน อ๋า เย่า อ๋า เส็ง เหมิน จ้า เจอ หม่อ เงิน แฉด ปาง โฮ
	ไทย ไล มี ไร่ เหมง เหมง ก่อน ก่อน ใจ ปู่ หม่อน อ่อน ปัน มา หึง อ่อน ปัน มา หึง แต่ นอ

ความหมายของบทเพลง

เมืองไตเป็นเมืองที่มีแต่ความสุขไม่ยุ่งวาย เหลียวมองทั้งสี่ทิศก็จะเห็นสว่างเจริญรุ่งเรือง เมือง
ไตเต็มไปด้วยทรัพยากรป่าไม้หายาก แร่เงิน ทอง ดีบุก และเพชรพลอย อัญมณีของมีค่าต่างๆ เมืองไต
เป็นเมืองเคยสงบ ไม่แก่งแย่งชิงดีใคร เราคนไทยอยู่ที่นี้มาก่อนใคร

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

บทร้องเพลงหยอบหย่อน

ผู้ถ่ายทอด: นายทวีศักดิ์ หน่อคำ
ผู้บันทึก: นายสรธัญ พวกดี
บันทึกเมื่อวันที่: 13 ต.ค. 2563

	คำอ่าน
<p>๑๓๒๓๔๕๖๗๘๙๑๐๑๑๒๑๓๑๔๑๕๑๖๑๗๑๘๑๙๒๐๒๑๒๒๒๓๒๔๒๕๒๖๒๗๒๘๒๙๓๐๓๑๓๒๓๓๓๔๓๕๓๖๓๗๓๘๓๙๔๐๔๑๔๒๔๓๔๔๔๕๔๖๔๗๔๘๔๙๕๐๕๑๕๒๕๓๕๔๕๕๕๖๕๗๕๘๕๙๖๐๖๑๖๒๖๓๖๔๖๕๖๖๖๗๖๘๖๙๗๐๗๑๗๒๗๓๗๔๗๕๗๖๗๗๗๗๘๗๙๘๐๘๑๘๒๘๓๘๔๘๕๘๖๘๗๘๘๘๙๙๐๙๑๙๒๙๓๙๔๙๕๙๖๙๗๙๘๙๙</p>	<p>เก หม่อง ล่อง ลง โอง วิน ไหล่ ถิบ พาง ป่า หมน ป่า หว่า ป่า ก่อ ส่อ กัน ขึ้น จอม น้ำ พอง ฮ้อ ง เก ไหล่ ผั่ง กว้าง ปอ สัน ชิน สาน เส่ เส่</p> <p>กน อาบ น้ำ จอม ตา ป่า ก้อ โยย หน้ำ อ่ำ เก่ ยาม นา วัน จ้าย เงิน จำ สู้ คำ</p> <p>ตาก หาย ออง แง แล่ มีด โต่ หว้าย ค่อม ตบ ท่น ปั้น โอน จ่อง จ่อง</p> <p>ป่า จาด ผาด ผุง โฟ่ง พาย ลุ่ม ลาย ตา แอ่ว หย่อง เขา ปาย แม็บ ซ่อน ใน ทิน เจ็บ ปิง</p> <p>โต่ เขต เต็ด แม็บ แป็บ โซง มุง มีน ตา ฝ่าย หนึ่ง โก่อ่ เป็น มา เต้อ ญา โห เขต อ่อน</p> <p>ป่า เย็น ปั้น หาง พาง จี เข้า ใน ลิน ป่อย หว่อน นอน มอย ลับ ตา ถ่อม เป็น</p> <p>ถึง หมอก สาย สอง ลูก วัน จอบ จัน สวย หลัง เป็น ลง ลับ ตน สัน ป่า แปก</p> <p>นก เกี้ยว หุ่น ส่อ นัน ปั้น กัน ชำม แยก กำ ไน่ เขา ก่อ หลี ฦง ชูบ เสื่อ โค เย่า คีน ปอก หา เชน จาย สาม จาย ลน กน หงาน จุม เขา ยาง คาว ป่อย ติน เงิน ยับ ซ้อ มือ กัน อุ่น ม่น โข โहन ปั้น จ่อง โข โहन ปั้น.....จ่อง</p>

ความหมายโดยสรุปของบทเพลงหยอบหย่อน

เมืองโตเป็นเมืองธรรมชาติสวยงาม ในน้ำมีปลาในนามีข้าว หนุ่มสาวพากันอาบน้ำช่วงพลบค่ำ เป็นกลุ่มๆ เสียงหัวเราะ เสียงตบน้ำว่ายนน้ำในแม่น้ำธรรมชาติมีความสุข

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

สรุปผลการวิจัย

วัฒนธรรมค่านิยม ความเชื่อ และการสร้างสำนึกในความเป็นไทใหญ่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลง 6 บทเพลง ได้แก่ เพลงทาสี เพลงถั่วเน่า เพลงจีสอง เพลงตระอหมากเป้า เพลงหยอบหย่อน และเพลง ล่องโคง ซึ่งแบ่งประเด็นของการถ่ายทอดวัฒนธรรมได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. โอกาสในการประกอบอาชีพ

ผู้ถ่ายทอดพยายามกระตุ้นเตือนให้ชาวไทใหญ่ได้เห็นโอกาสในการประกอบอาชีพในประเทศไทย ซึ่งมีความสงบทางการเมือง จึงสะดวกต่อการประกอบอาชีพ และยังสะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากของการประกอบอาชีพในมาตุภูมิ จนต้องย้ายมาอยู่ในประเทศไทยโดยการเดินเท้าตามเส้นทางป่าเขา จนมาถึงยังเขตชายแดน

2. อาหารประจำชาติพันธุ์

ผู้ถ่ายทอดพยายามปลูกฝังค่านิยมด้านเอกลักษณ์ของอาหารประจำชาติพันธุ์ไทใหญ่ที่เรียกว่า “ถั่วเน่า” ซึ่งผู้ถ่ายทอดได้เปรียบเทียบกับอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของคนอีสานในประเทศไทย คือ ปลาสำ ซึ่ง เป็นเหมือนเอกลักษณ์ของคนอีสาน กับถั่วเน่า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางอาหารของชาวไทใหญ่

3. ความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่

ผู้ถ่ายทอดพยายามปลูกฝัง สร้างสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่ โดยยึดหลัก 4 ประการ ได้แก่ เชื้อชาติ บ้านเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุและธรรมชาติ วัฒนธรรมของคนไทใหญ่ และความเชื่อในหลักธรรมคำสอนในศาสนาพุทธ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ เป็นองค์ประกอบที่ชาวไทใหญ่ ฟังอนุรักษ์และได้รับสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ค่านิยม ความเชื่อ และสำนึกในความเป็นคนไทใหญ่ทั้ง 3 ด้านที่สามารถจำแนกได้จากบทเพลง ทั้งหมด ล้วนแล้วเป็นภูมิความรู้ ค่านิยม ความเชื่อดั้งเดิมของผู้ถ่ายทอด ที่ได้รับสืบทอดความคิดมาจาก บรรพบุรุษไทใหญ่ และส่งต่อแนวคิดให้กับคนไทใหญ่ในประเทศไทยได้อนุรักษ์สืบทอดไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากบทเพลงทั้ง 6 บทเพลง ผู้ถ่ายทอดพยายามถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ และพยายามสร้างสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่กับชาวไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทย เพื่อมิให้หลงลืมรากฐานความเป็นชาติของชาวไทใหญ่ของตนเอง ซึ่งปัจจุบันมีชาวไทใหญ่อยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก คนไทใหญ่รุ่นใหม่ ๆ ซึ่งบางคนก็ได้อพยพย้ายมาจากรัฐฉาน แต่ได้กำเนิดในประเทศไทย อาจเป็นผลทำให้ความเชื่อ ค่านิยมบางประการที่เป็นของคนไทใหญ่สูญหายไปจากการเกิดในต่างแดน ผู้ถ่ายทอดบทเพลงจึงตระหนักความสำคัญของชาติพันธุ์ไทใหญ่ จึงได้ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ และสร้างสำนึกรักในชาติพันธุ์

ผ่านบทเพลงทั้ง 6 บทเพลง ซึ่งเป็นสัมภาระทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรม คือการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ และรูปแบบนามธรรม ซึ่งแฝงอยู่ในบทเพลงทั้ง 6 ของนายทิวศักดิ์ น่อนคำ ผู้ถ่ายทอดบทเพลงให้กับชาวไทใหญ่ในประเทศไทย สอดคล้องกับแนวคิดสัมภาระทางวัฒนธรรม (อรศิริ ปาณินท์, 2553) ที่กล่าวว่า สัมภาระทางวัฒนธรรมสามารถแจกแจงรายละเอียดได้มากมายทั้งสัมภาระทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น วิธีการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ อาหาร เป็นต้น และสัมภาระทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี เป็นต้น สัมภาระทางวัฒนธรรมทั้ง 2 แบบล้วนมีความสัมพันธ์กับบริบทในแต่ละชาติพันธุ์

ในบริบททางวัฒนธรรมของคนไทใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทย ค่านิยม ความเชื่อบางประการของคนไทใหญ่ถูกลดทอนรวมไปกับวัฒนธรรมไทยเนื่องจากมีความใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ค่านิยม หรือความเชื่อดั้งเดิมของชาวไทใหญ่สูญหายไป เพื่ออนุรักษ์ค่านิยม หรือความเชื่อเหล่านั้น ผู้ถ่ายทอดจึงได้ใช้บทเพลงทั้ง 6 ในการกระตุ้นเตือน หรือทำให้คนไทใหญ่ได้ตระหนักถึงค่านิยม หรือความเชื่อดั้งเดิมของตนมิให้หลงลืมชาติพันธุ์ตนเอง ในบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ สอดคล้องกับแนวคิดสัมภาระทางวัฒนธรรม จากการศึกษาสัมภาระทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรือนยวนสี่คิ้ว : จากเมืองเชียงแสนสู่จังหวัดนครราชสีมา (นราธิป ทับทัน และ ชินศักดิ์ ตันจิกุล, 2560) ได้กล่าวว่า จากการย้ายถิ่นฐานของไต่ยวนมา ซึ่งมีบริบททางสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากถิ่นฐานเดิม ดังนั้นจึงต้องสร้างที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมใหม่ผนวกกับสัมภาระทางวัฒนธรรมของไต่ยวน จึงทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของไต่ยวนคงอยู่ในบริบทสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ผ่านบทเพลงดนตรี ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบของการศึกษาทางด้านวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทใหญ่ผ่านดนตรีในภูมิภาคอื่น ๆ นอกเหนือจากในกรุงเทพมหานคร
2. สามารถนำวัฒนธรรมที่ถูกถ่ายทอดผ่านดนตรีของชาวไทใหญ่มาเปรียบเทียบกับกันระหว่างกรุงเทพมหานครกับภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งจะทำได้ทำให้สามารถเข้าใจวัฒนธรรมไทใหญ่ในมุมที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา ดาวเรือง. (2551). *ความเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชาวไทยใหญ่ : จากรัฐฉานสู่กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นราธิป ทับทัน และ ชินศักดิ์ ตันติกุล. (2560). สัมภาระทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรือนยวนสีคิ้ว: จากเมืองเชียงแสนสู่จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสิ่งแวดลอมสรรค์สร้างวินิจฉัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 16(2), 18.
- บุษกร บิณฑสันต์ และคณะ. (2559). *รายงานการวิจัยวัฒนธรรมดนตรีไทใหญ่ในรัฐชาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิลันธน์ ไทยสรวง. (2559). *ชาวไทยใหญ่ในกรุงเทพฯ*, สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 63, จาก <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=217>
- อรศิริ ปาณินท์. (2553). การเปลี่ยนถ่ายสัมภาระทางวัฒนธรรมของชาวพวน: จากเชียงขวางสู่ลุ่มน้ำโขงภาคกลางของไทย. *วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย*, 2010(7), 159-160.